

Hulpkring Oekraïne

Interview: Frode Barkved in gesprek met Serhii Kopyl

Links: Serhii Kopyl bij de "mars der miljoenen" op het Majdanplein in Kyiv, 2013.

Rechts: Serhii Kopyl als soldaat in de oorlog van Rusland tegen Oekraïne

(Foto's privé)

*"Een heel informatief interview met Serhii (Sergej) Kopyl uit Kyiv uit het antroposofische tijdschrift "Das Goetheanum" van 1 mei 2026. * Een man die aan het front heeft gestaan, die werkt bij de uitgeverij Naïri en die voorzitter is geworden van de nieuw opgerichte Oekraïense antroposofische vereniging. In dit interview krijgt hij de gelegenheid om zijn ervaringen toe te lichten en invoelbaar te maken. Een mogelijkheid om je in te leven in de situatie in Oekraïne. Voer voor gesprek!"*

Louise Kelder

* - <https://dasgoetheanum.com/alles-was-mir-gehoert-trage-ich-mit-mir/#comment-39122>

- Nederlandse vertaling: © Cornelis Boogerd

“Alles wat mij toebehoort, draag ik met mij mee”

De Oekraïener Serhii Kopyl (geb. 1979) is hoofdredacteur van de antroposofische uitgeverij "Nairi" en leidt het centrum voor antroposofische vorming "Brama" in Kyiv. Hij is voorzitter in het bestuur van de in december 2025 opgerichte Antroposofische Vereniging in Oekraïne, en geeft les aan de opleiding voor vrijeschool pedagogie. Frode Barkved interviewde hem voor het antroposofische tijdschrift "Das Goetheanum" van 1-5-2026. (1.)

Frode Barkved: Serhii Kopyl, kun je ons iets over jezelf vertellen?

Serhii Kopyl: Ik werd in 1979 geboren in Lugansk. Mijn moeder was lerares in Russische taal en literatuur, mijn vader was bouwkundig ingenieur. Ik woonde daar tot de derde klas en verhuisde daarna in 1980 met ons gezin naar Rusland, naar de noordelijke regio Tjumen. Daar rondde ik mijn school af, studeerde een beetje fysica aan de staatsuniversiteit in Moskou, en verhuisde uiteindelijk naar Kyiv, waar ik net als mijn vader voor bouwkundig ingenieur ging studeren. Nadat ik de antroposofie leerde kennen, wijdde ik mij aan die beweging, en werk sindsdien voor antroposofische initiatieven, voornamelijk als redacteur en vertaler van teksten.

Jouw moeder was lerares voor Russische literatuur, en jij en je gezin spraken Russisch in een regio, waarin Russisch de overheersende taal was. Er zijn mensen die beweren, dat één van de redenen voor de oorlog, dwz voor de Russische interventie in Oost-Oekraïne in het jaar 2014, daarin ligt, dat de Russisch sprekenden in dit gebied gediscrimineerd werden, en de Russische taal verboden werd.

Serhii Kopyl: Deze bewering heeft niets met de werkelijkheid te maken. De Russische taal is een erfenis uit de tijd van het imperium en overal verbreid. Het is de taal die in Oekraïne de minste bescherming nodig heeft. Ik hoor het steeds op straat in Kyiv en zelfs in het Oekraïense leger, waar het al naar gelang de eenheid door 50% van de soldaten gesproken wordt. Dat is nu zo, na 12 jaren oorlog en vier jaren vernietigingsoorlog, en nadat miljoenen Oekraïeners als reactie op de agressie aantoonbaar de Russische taal hebben opgegeven.

1. Deze Nederlandse vertaling van het interview is gepubliceerd op de webpagina van de Hulpkring Oekraïne bij Antrovista, en kan daar gedownload worden: <https://www.antrovista.com/ukraine.html> . (CB)

Hoe was de situatie vóór 2024?

Vóór de Russische agressie van 2014 kan van een verbod op de Russische taal geen sprake zijn. In die tijd spraken 70 tot 80% van de inwoners van Kyiv Russisch, inclusief in het antroposofische milieu, waar alle boeken die we van Rudolf Steiner lezen in het Russisch waren uitgegeven. In die tijd was het de Oekraïense taal die bescherming nodig had – want in veel regio's, vooral in het oosten, was het wijd verbreid, dat men afwijzend en neerbuigend tegenover de Oekraïense taal stond. Die werd als "boers" en provinciaal beleefd. In 2012 werd onder de pro-Russische president Viktor Janoekovitch een taalwet ingevoerd, die de Russische taal de facto bijzondere rechten als bestuurstaal toekende. Wat in 2014 gebeurde, was een stemming in het parlement over de opheffing van deze omstreden wet. De stemming over de opheffing vond plaats op 23 februari 2014. Het Kremlin verklaarde ten onrechte, dat deze beslissing tot het begin van de annexatie van de Krim op 22 februari had geleid. Het is genoeg om de medaille met de gravure "Voor de bevrijding van de Krim" eens te bekijken. Daar staat: 20 februari. Rusland begon zijn agressie nog vóór de stemming had plaatsgevonden en de zogenaamde "onderdrukking van de Russisch sprekende bevolking" überhaupt had kunnen beginnen.

Wat waren de gevolgen van deze wet?

Het grappige is, dat de opheffing van deze wet niet in kracht trad, omdat de toenmalige president Oleksandr Turtschynow weigerde, hem te ondertekenen. De 'russificatiewet' van 2012 bleef daarom tot 2018 van kracht. Daarna verklaarde het Grondwettelijk Hof de wet voor ongrondwettelijk. Al het geklets daarover, dat de "onderdrukking van de Russisch sprekende bevolking" de reden voor de Russische agressie zou zijn, is pure Kremlin propaganda. Het lijkt op de zogenaamde "onderdrukking van de Sudeten-Duitsers" door de Tsjechische overheid, die Hitler in 1938 als rechtvaardiging voor zijn invasie gebruikte.

Hoe was het voor jou, om Russisch-talig te zijn?

Als Russisch-talige Oekraïener stond ik voor een dilemma. De agressie vond plaats onder het mom van de "bevrijding van de Russisch-talige bevolking", met de bewering, dat "Oekraïne een kunsmatig land is", en dat "de Oekraïense taal niet bestaat", en dat "Russen en Oekraïeners één volk zijn" enzovoorts. Het gegeven dat wij Russisch-talig waren, werd toen als bewijs voor deze beweringen gezien. Het werd mij duidelijk, dat ik in zo'n situatie alleen door een overstap naar het Oekraïens bewijzen kon, dat ik Oekraïener ben.

Was het moeilijk, naar het Oekraïens over te stappen?

Mijn grootouders stammen uit Centraal-Oekraïne en spreken Oekraïens, daarom heb ik sinds mijn kindertijd Oekraïens gesproken. Maar niet zo vloeiend als mijn moedertaal Russisch. Sinds 2014 ben ik één van de honderdduizenden Russisch-talige Oekraïeners, die besloten om vanwege hun zelfidentificatie en de bescherming daarvan Oekraïens te leren. We zijn begonnen, om Steiners boeken in het Oekraïens te publiceren, en nu schrijf ik zelfs mijn naam met latijnse letters als Serhii, hoewel die vroeger als Sergey werd uitgesproken.

Vroeger leerden Oekraïens-taligen Russisch, en nu leren Russisch-taligen Oekraïens?

In de tijd van het Russische Rijk en de Sovjet Unie probeerden Oekraïeners, die van het platteland naar de stad verhuisden, van het Oekraïens naar Russisch over te stappen, omdat dat een teken van opleiding en cultuur was. Tegenwoordig is het omgekeerd: wanneer men goed en mooi Oekraïens spreekt, is dat een teken van opleiding en cultuur.

Hoe ben je met de antroposofie in aanraking gekomen?

Met 18 jaar keerde ik naar Kyiv terug. In die tijd woonde ik met mijn zuster, die tot de eerste antroposofen in Kyiv behoorde. Na de verstikkende Sovjettijd opende zich de wereld van de esoteriek voor ons. En de antroposofie was één van de vele spirituele bewegingen, die als regen op een droge bodem neerstroomden. Het begrip "Karma Diagnostics" werd toen een springplank naar de antroposofie. Zes maanden lang discussieerden mijn zuster en ik heftig over de vraag, wie dieper ging – de auteur van "Karma Diagnostics" of Steiner. (2.)

Wat voor mij de doorslag gaf, was het kerstfeest van 1997 in de nieuw opgerichte vrije kleuterschool, waar ik voor de eerste keer niet een theorie in woorden zag, maar levende mensen – jong, vrij en open, daaronder ook een vrijeschool pedagoog uit Duitsland. Zij waren de eerste antroposofen in Kyiv en maakten zo'n indruk op mij, dat ik Steiners boek "Theosofie" begon te lezen – binnen enkele maanden verslond ik alle andere basiswerken van Steiner, en herkende de antroposofie als mijn weg.

Waren er thema's in Steiners boeken, die jou speciaal interesseerden?

Vanaf het begin van mijn antroposofische weg werd de "Wetenschap van de geheimen der ziel" (GA 13) mijn grote liefde. Sindsdien is één van mijn hoofdinteresses, hoe geestelijke wezens en engelen door de evolutie heen in onze wereld en in/ met ons werken. Ook hier weer niet vanuit een theoretisch perspectief, maar hoe ik dat in het normale leven achter de dagelijkse gebeurtenissen door kwalitatief (dus Goetheanistisch) denken, ervaren en voelen kan.

Sommige antroposofen gebruiken graag het woord "volksgeest" volgens Steiner, om het huidige Rusland te begrijpen. Jij beschrijft de "Russische volksziel" als "vreedzaam" en schrijft haar de vaardigheid toe om "het geestelijke in zijn zuiverheid" te ervaren. Hoe beleef jij zulke uitspraken?

In het Oekraïne van vandaag werkt het gepraat over de "vreedzaamheid van de Russische ziel" zo, alsof iemand in 1942 Steiner zou citeren over de grootsheid van de Duitse volksziel – en daarmee de daden van het Derde Rijk zou rechtvaardigen. Helemaal nu we al zo een indrukwekkend voorbeeld van het Russische volk zelf hebben uit de jaren 1917 tot 1991!

2. Kopyl bedoelt hier Sergey Nikolayevich Lazarev, een Russische psycholoog, filosoof en auteur, en zijn boekenserie "Diagnostics of Karma". (FB)

De Duitsers doorliepen een bezetting en een denazificering en decenia van rouw om zich van de duisternis van de twaalf jaren van het Derde Rijk te bevrijden. Voor mij is en blijft het een raadsel, waarom zoveel Europeanen geloven dat de Russen zich meteen van de duisternis van de 72 jaren (drie generaties) in de Sovjet Unie bevrijd zouden hebben, zonder een proces van decommunicering en deimperialisering te ondergaan.

Hebben wij vandaag met de Sovjet Unie te maken, die probeert terug te keren?

Natuurlijk! Maar het probleem ligt dieper. Ik vind het wetenschappelijk onredelijk om Steiners citaten over de "Russische ziel" te nemen en daaruit conclusies te trekken over Rusland als land. Hoewel Steiner iets heel anders over de Russische staat en het "Russisme" als politieke ideologie zei, en uitdrukkelijk beweerde, dat de Russische staat het tegendeel belichaamt van wat in de ziel van het volk leeft. Want als idee stamt die staat uit de mongoolse invasie.

De Sovjet Unie is slechts de duisterste en bloedigste "inkarnatie" van deze idee van een staat, die sinds 800 jaar als een parasiet het Russische volk belast. Daarom zeggen wij tegenwoordig in de Oekraïne: "Kyiv wijst opnieuw de horden uit het oosten terug, zoals in de 13e eeuw".

Ligt het probleem bij het Kremlin en zijn agressieve staatsideologie, terwijl de gewone Russen als vertegenwoordigers van de volksziel hun "vreedzame" karakter bewaren?

Ik dacht eerst ook, dat dit alleen de waanzin van de heersers van het land kon zijn, en dat de gewone Russen natuurlijk tegen zo'n verraad zouden zijn en met miljoenen de straat op zouden gaan om te protesteren. Bij de annexatie van de Krim werd mij niet alleen de machteloosheid van de internationale organisaties duidelijk, maar ook de volledige machteloosheid van de Russische samenleving. Er kwamen geen massaprotesten daartegen. In tegendeel, de Russen jubelden massaal! Onder hen bevonden zich helaas ook de meerderheid van de Russische antroposofen. Zelfs de Russische vrijeschool leraren beginnen te beweren: "Ik ben een klein mensje en begrijp niet alle complicaties van de geopolitiek. Dus misschien is dat, wat Rusland nu op de Krim en in de Donbas doet, wel juist vanuit het gezichtspunt van de staat." "Vreedzaamheid" toonde zich als onderwerping en verlamming van iedere wil tot protest tegenover de grootheidswaan van de Russische staat.

Zijn er geen uitzonderingen?

Niet zoveel als we hadden gehoopt, maar toch namen veel vrij denkende Russen – die niet naar de Sovjet Unie terug wilden - deel aan de "Revolutie van de Waardigheid", en vele van hen droegen moedig de geel-blauwe armbanden in Moskou en St. Petersburg als teken van solidariteit met de Oekraïeners. Wanneer journalisten hen vroegen, waarom zij de Oekraïense vlag in Rusland droegen, antwoordden zij: "Voor ons is het niet alleen meer de vlag van Oekraïne, maar de vlag van de vrijheid." Vanaf 2022 moeten we ook aan de heldhaftige Russen denken, die nu tussen de Oekraïense strijdkrachten meevechten voor de vrijheid van het Russische volk tegen de Russische staat – het Russische vrijwilligerskorps en het vrijheids-legioen van Rusland.

De Russische overheden beweren, dat de revolutie een door het westen in scène gezette staatsgreep is.

Natuurlijk noemen alle autoritaire heersers protesten tegen autoritarisme als een inmenging en in scène gezet door externe vijanden. Misschien geloven ze het ook nog zelf. Ik begrijp zelfs, waarom Russen, die zelf niet in staat zijn om te protesteren en door de Leviathan van het Kremlin verlamd zijn, dit kunnen geloven.

Maar hoe kunnen vrije Europeanen dit herhalen? Uiteindelijk is het niet zo moeilijk om het verschil te zien – want er zijn inderdaad demonstraties in scène gezet, en we hebben ze vaak vóór de revolutie in Oekraïne gezien: Mensen werden door de overheid verzameld en betaald. Hun ogen zijn dof, omdat ze daar niet uit vrije wil zijn. Maar iedereen die tijdens de revolutie op het Majdanplein was, zag een heel ander beeld! Er was licht en vuur in de ogen, creativiteit en wilskracht, en iets dat heel Oekraïens is – humor. Al dat zijn de onbetwistbare tekenen van de vrijheid. Wij waren daar allemaal uit vrije wil – en ik herinner mij het moment, kort nadat de eerste demonstranten gedood waren, wanneer ik mijn huis verliet om naar het Majdan plein te gaan, dat ik in de spiegel keek en een stem in mij vroeg: “En wat als je sterft? ” En uit de diepte van mijn ziel kwam het antwoord: “Dan ben ik bereid mijn leven voor de vrijheid van Oekraïne te offeren!”

Mars der miljoenen op het Majdanplein in Kyiv – 2013 – (Foto privé)

Waar kwam die stemming vandaan?

Stel je eens voor: vrije mensen die elkaar omarmen, de Oekraïense vlag in de handen dragen en het Oekraïense volkslied zingen, terwijl politiemensen met zwarte uitrustingen hen bloedig neersloegen, de vlag neerhaalden en met hun voeten vertraptten.

Ik zag dat allemaal en bemerkte een tot dan toe onbekende woede uit mijn innerlijk opwellen. Herinnert U zich, wat Rudolf Steiner in zijn voordracht over "De opgave van de moed" zegt? : "Een liefdevolle hand is zelden een hand die tegenover onrecht of domheid nooit gebald werd" (GA 58). Want zulk een bloedig geweld door de staat zagen wij tot nu toe alleen in Rusland en de Sovjet Unie. In Oekraïne is sinds de onafhankelijkheid nooit zoiets gebeurd. Samen met de officiële reden dat het EU-Associatieverdrag werd afgewezen onder druk van Rusland – en samen met de Oekraïense vlag die onder de voeten van de daders werd vertrapt – voegden zich deze elementen tot een verschrikkelijk bedreigend beeld samen: Zij willen ons terug in de Sovjet Unie trekken! De volgende dag stroomden in plaats van de duizenden voorstanders van het EU-Associatieverdrag nu miljoenen mensen op het Majdan plein – omdat het nu niet meer om dat verdrag ging, maar om het gevaar van de terugkeer naar de wetteloze tijden van de diktatuur. Dát was de gebeurtenis die dat, wat wij Euromajdan noemen, veranderde in de Revolutie van de Waardigheid.

Het is interessant, dat in het boek van de Zwitserse antroposoof Thomas Mayer (3.) "*Wahrheitssuche im Ukraine-Krieg – um was es wirklich geht*", dat vol met Russische propaganda staat, geen woord te vinden is over deze bloedige actie van 30 november! In het boek van 600 bladzijden vind je geen enkele regel over de beslissende gebeurtenis, die miljoenen Oekraïeners ertoe bracht, om de vuisten te ballen!

Wat heeft je ertoe gebracht om te gaan vechten en Oekraïne te verdedigen?

Het was een verdere ontwikkeling van de stemming die tijdens de Revolutie van de Waardigheid op het Majdanplein was ontstaan. Die stemming was doortrokken met een soort zelforganisatie van het bewustzijn. Dit bracht vele vrijwilligers ertoe om in 2014 direct vanaf de Majdan naar het front te gaan, met de sterke wens om hun land te verdedigen. Velen hadden het gevoel, dat dit nu nodig was in een tijd, waarin het reguliere Oekraïense leger en de staat die door passiviteit en zelfgenoegzaamheid beschadigd waren, weer zouden ontwaken tot zelfbewustzijn. Sindsdien zeggen de Oekraïeners, dat in deze oorlog een "sterke Russische staat en een zwakke Russische civiele samenleving" strijden tegen een "sterke Oekraïense civiele samenleving en een zwakke Oekraïense staat". Vrijwilligerswerk is tot een wezenskern van het leven in de Oekraïense samenleving geworden.

Je was toen midden dertig; wilde je ook voor het land vechten?

Nee, in 2014 wilde ik niet naar de wapens grijpen en naar het front gaan. Zoals veel van mijn vrienden in Kyiv was ik ervan overtuigd, dat het mijn antroposofische opgave was, om het sociale bewustzijn in het land verder te ontwikkelen en vrijwilligers in de achterste rijen te ondersteunen. Ik zou alleen als laatste middel naar de wapens grijpen - bijvoorbeeld, wanneer het bestaan van Oekraïne als land bedreigd werd en de troepen van de aanvallers naar Kyiv, naar het hart van het land zouden opmarcheren. En op 24 februari 2022 was dat precies het geval. Op de tweede dag van de oorlog heb ik mij bij het leger gemeld.

3.) De auteur Thomas Mayer moet niet verwisseld worden met de uitgever van het tijdschrift "Der Europäer" Thomas Meyer. (FB)

Wat heeft het meeste indruk op je gemaakt tijdens de tijd in het leger?

Een bijzondere ervaring was het gevoel van nabijheid van de geestelijke wereld. Dat werd onder andere zichtbaar door ongelooflijke toevallen en ontmoetingen tussen mensen, die uit hun karmische context gerukte waren en elkaar in het "normale" leven nauwelijks hadden ontmoet. Interessanterwijs kon het bij zulke toevallen ook om mensen gaan, die niet direct aan het front waren. Toen ik gewond in het ziekenhuis lag, ontving ik van kinderen uit de eerste klas van de vrijeschool Yavir uit Kyiv groeten in de vorm van tekeningen. Ik had nog met hen gewerkt. De leraar had hen gezegd, dat ze niets over het thema oorlog mochten tekenen, maar één van hen, Viktor, deed het toch.

Foto rechts: Vangnetten voor drones over de weg. (Foto privé)

Één of twee maanden later dook een video op het internet op, over de slag waarin ik gewond raakte (in het begin van de oorlog, in het jaar 2022, waren zulke video's nog zeldzaam). Ik zag, dat Viktor precies die scène getekend had, zoals in de latere video. Hij had zelfs mijn naam erbij geschreven (meester Serhii) – precies daar, waar ik uit het voertuig sprong en in de strijd ging. Om dat te zien, was voor mij als een grenservaring, wanneer men de aanwezigheid van de geestelijke wereld voelt door datgene, wat de ogen zien. Een andere ervaring gebeurde via de oren.

Kun je die beschrijven?

Na meerdere gevechten, waarbij ik doelgericht artillerie-vuur onderging, was ik eraan gewend geraakt, dat er een soort geweldige, niet-menselijke kracht om mij heen werkte, maar die mij niet trof; het was een gevoel, alsof iemand mij beschermde. Maar dan kwam er een schot, dat anders was dan de andere. We lagen onder zwaar artillerie-vuur. Ik drukte mij tegen de grond en bedekte mijn hoofd met mijn handen. Dan hoorde ik een kanonschot van verder weg en wist, dat er een granaat op ons afkwam – dit keer had ik plotseling het gevoel, dat de tijd langzamer ging, mijn hart sloeg sterker en sneller, het bloed steeg naar mijn gezicht. Op het moment van die tijdsverlangzaming klonk een stem in mij, iets dat uit mijn geweten of mijn hogere zelf kwam, iets dat uit het meest innerlijke van de ziel tot jou lijkt te spreken. Ik hoorde de woorden: "Ben je bereid?" En in het volgende ogenblik: Een explosie, een heftige inslag en intense pijnen, of een reus mij met een metalen laars tegen de grond had gedrukt. Het was een zware verwonding, die ik als door een wonder overleefde. Maar de herinnering aan deze stem maakte mij duidelijk, dat alles precies zo gaat, zoals het moet zijn. Ik ben er zeker van, dat duizenden mensen op zo'n moment iets dergelijks beleefd hebben en nog steeds ervaren.

Hebben soldaten over zulke ervaringen verteld?

Ja. Een zwaar gewonde soldaat vertelde, dat zijn hele leven als in een film voorbijkwam voor zijn innerlijke oog – van het begin tot het einde, op het moment dat zijn halve been werd afgerukt.

Foto links: vlak na het begin van de oorlog in 2022. (Foto privé)

Interessant, dat is wat er volgens Steiner gebeurt bij een shock, wanneer het etherlichaam zich van het fysieke lichaam scheidt.

In antroposofische kringen hoorde ik steeds weer, dat wij in een tijd van innerlijke strijd leven, niet van uiterlijke strijd. De opgave van de mens bestaat niet meer daarin, om fysieke oorlogen te voeren, maar om de eigen zwakheden en andere draken in de ziel de oorlog te verklaren. Dit onderscheid tussen innerlijke en uiterlijke strijd wordt waarschijnlijk veroorzaakt door een karikatuurbeeld van een strijdende soldaat, als een soort zielloos mechanisme met bloeddorpen ogen, die bereid is om bevelen automatisch en blind uit te voeren. Ik heb in mijn vreedzame leven nooit een innerlijke strijd ervaren, die vergelijkbaar is in haar kracht en intensiteit, zoals ik die aan het front beleefd heb. Ik heb ook nog nooit zo'n sterke passie en instinkt ervaren, die ingehouden en bestreden moesten worden. Sinds de Majdan (maar eigenlijk al sinds honderden jaren, maar dat zou nu te ver voeren) is het Oekraïense leger gekenmerkt en doordrongen van de vrijwilligheid en het bewustzijn van de enkeling. Wanneer een persoon niet bereid is om ten strijde te gaan, is het onmogelijk hem daartoe te dwingen. Misschien is dit een zekere zwakte van het Oekraïense leger, maar het is tegelijkertijd ook een kracht. Want het is een leger van levende mensen, niet van automaten.

Kun je een voorbeeld van een innerlijke strijd noemen?

Ja, in dezelfde strijdsituatie, voordat ik gewond raakte, drukten wij ons tegen de grond vanwege het artillerievuur. Tien meter vóór me ligt mijn wapenbroeder, en plotseling zie ik dat een mijn explodeert, daar waar hij ligt. Vanuit een donkere diepte in mijn ziel komt er een blitssnelle gedachte op: "Dat was het dan, hij is dood, loop snel weg van hier!" Pas op het volgende moment neemt mijn verstand de controle over en zegt: "Hoe kan ik nu weglopen? Wat, wanneer hij nog leeft, maar gewond is? Ik moet hem helpen." Ik overwin mijn instinktieve angst, kruip naar hem toe en roep: "Hoe gaat het met je? Leef je nog?" En dan richt hij zijn hoofd op en steekt een duim omhoog – "Alles in orde!" Een wonder. Zoals ik al zei, moeten soldaten aan het front voortdurend zulke kleine – zoals een antroposoof het noemen zou – michaelische overwinningen behalen op de draak in hun eigen ziel. En uiteindelijk is het deze innerlijke standvastigheid, die de overwinning brengt – en niet alleen de fysieke wapens. Maar zonder wapens, alleen met gebeden en meditaties, gaat het ook niet.

Op de vraag, of hij met trauma's moet worstelen, antwoordt Serhii:

Deze vraag is voor mij persoonlijk niet eenduidig te beantwoorden. Ik heb in mijn ziel niet iets zo krachtigs ervaren, dat het een trauma genoemd kan worden, alleen diepe psychische ervaringen. Misschien ligt dat aan de antroposofische scholing. Wat ik op deze vraag antwoorden kan: Als het om psychische- in plaats van lichamelijke trauma's gaat, is het niet zo makkelijk die te erkennen – misschien alleen, wanneer ze zich in uiterlijk lichamelijke of fysiologische symptomen manifesteren.

Foto: Kerstster met beschermend plakband tegen glassplinters. (Foto: privé)

Ik was bijvoorbeeld in de eerste twee nachten na de uitbraak van de grote oorlog zo onrustig, dat ik twee nachten geen oog dicht heb gedaan. Pas op de derde dag, nadat ik de linies van het leger had bereikt, en mijn uniform en geweer had gekregen, viel ik in de kazerne tussen mijn kameraden in een diepe vredige slaap. Hij lijkt, of het aanvaarden van het eigen lot, gesteund door daden, een vorm van genezing is. Vandaag ben ik niet de enige met het zeldzame gevoel, dat in het vijfde jaar van de oorlog datgene wat van Oekraïne uit in de wereld steeds luider te horen is, niet meer de pijnkreet van een getraumatiseerd slachtoffer is, maar een vertrouwen dat er kracht uit put, om het eigen lot te accepteren en daarin te handelen.

Het is duidelijk, dat oorlog een diepgaande werking op de mens heeft.

Ja, en ook in positieve zin voor het dagelijks leven en voor de toekomst. Soldaten aan het front hebben maar heel weinig persoonlijke voorwerpen bij zich – net genoeg, om in een kleine rugzak te passen. Tijdens de gevechten deed ik mijn rugzak af, om vrij en beweeglijk te zijn. Daarna, wanneer we ons weer op de terugweg begaven naar onze posities, moest ik hem weer opzetten. Tegelijk was dat zo onbelangrijk in vergelijking met het feit, dat we de strijd overleefd hadden en nog in leven waren, dat ik de rugzak daar liet liggen! Met al mijn bezittingen. Nadat ik gewond raakte, werd ik inderdaad als een soort Adam op de operatietafel wakker – al mijn kleren, die met bloed doordrenkt waren, had ik ook weggegooid. Alles wat van mijn persoonlijke voorwerpen overbleef, waren mijn militaire paspoort, mijn telefoon en een klein houten kruis, dat ik altijd bij mij droeg. Het was goed, dat die allemaal in een waterdicht zakje in mijn broekzak zaten.

Kerstspel vrijeschool in een bunker (Foto privé)

Was dat als een wedergeboorte?

Ja, "Omnia mea mecum porto" – "Alles was mij toebehoort, draag ik met mij mee." En deze eigenschap, om niet zo erg van materiele dingen afhankelijk te zijn, ervaren alle Oekraïners op grote schaal, ook burgers, die weten dat de Russische raketten hen ieder moment hun gehele bezit kunnen afnemen, en dat men iedere ochtend ontwaken mag wanneer God het wil en men de nacht overleefd heeft. Ik geloof, dat dit in geestelijk- en christelijk opzicht iets heel belangrijks voor de toekomst is.

Precies daarom moet het voor jou pijnlijk zijn, dat bepaalde antroposofen buiten Oekraïne beweringen uitspreken, die de Oekraïense strijd tot een plaatsvervangende reduceren, waarin de Oekraïeners als schaakstukken in een oorlog worden gepresenteerd, die eigenlijk tussen het Westen en Rusland plaats vindt. (4.)

De antroposofen die "voor-het-Rijk" zijn, zoals ik eerder al noemde, werden minder door de woorden van andere antroposofen tot zwijgen gebracht, en meer door de werkelijkheid ter plaatse. Ik kon lang argumenteren, dat Oekraïne en de Oekraïense taal werkelijk bestaan, dat zij niet een deel vormen van het Russische volk, maar een eigen identiteit hebben. Maar vier jaar vertwijfelde weerstand tegen de agressie laten dit nog veel beter zien.

4.) In een lezing van mei 2023 in Kyiv volgt Cornelis Boogerd dezelfde kritiek, en gaat op deze vragen in vanuit een bredere historische context: "Oekraïne, een zoektocht naar identiteit". De lezing kan men in het Nederlands downloaden op de webpagina van de Hulpkring Oekraïne: <https://www.antrovista.com/ukraine.html> (CB)

Ik had lang en stevig beargumenteren kunnen, dat Oekraïne geen marionet van de USA is – maar een enkel gesprek in februari 2025 in de “Oval Office” en alle onderhandelingen in het jaar 2025 lieten dit nog veel duidelijker zien. Opeens bleek dat de “marionettenspelers” hun “marionetten” niet tot kapitulatie kunnen dwingen.

De feiten zijn heel eenvoudig: Het was Rusland, niet Oekraïne of het westen, dat letterlijk alle bilaterale overeenkomsten tussen de landen verbrak, die in de afgelopen 30 jaar officieel ondertekend werden. (Geen mythische, mondelijke beloftes die, zoals beweerd wordt, Gorbatsjov als leider van een ander land in een historische situatie over een heel ander thema heeft gedaan (5.) – maar schriftelijke documenten, die onder andere door Poetin zelf ondertekend werden.). Het waren Russische-, geen Oekraïense- of westerse troepen, die de grens tussen de beide landen overstaken.

Welke eigenschappen van mijn ziel leiden tot zo’n wonderlijk wereldbeeld, dat ik begin om zuivere agressie en dictatuur ‘vanuit een antroposofische kijk’ te rechtvaardigen? Ik ben ervan overtuigd, dat ik in de eerste plaats een mens ben, dan een christen, en dan een antroposoof. Wanneer mijn zogenaamde ‘antroposofische standpunt’ mij ertoe brengt om antichristelijke en onmenselijke handelingen te rechtvaardigen, moet ik zorgvuldig onderzoeken, of ik de antroposofie wel goed begrepen heb.

Heb je ervaringen en inzichten met betrekking tot dit fenomeen?

Ik heb de indruk, dat deze stemming van de ziel, die overal alleen maar “poppenspellen” en “marionetten” ziet, de theosofische stroming in de antroposofische beweging is. Dan wordt “Theos” (God, CB) belangrijker dan “Antropos” (de Mens, CB), en ik kan vanaf de bergtop niet meer tussen afzonderlijke mensen onderscheiden, zie ook Steiners beeld uit het boek GA 45. (6.) Vanwege het materialisme loopt deze “theosofie” vandaag het gevaar, om tot zuivere “complot-theorie” te verworden. Dat leidt ook tot een bepaalde arrogantie, zogenaamd in aansluiting bij Steiner: Wanneer Steiner over het lot en de opgaven van hele landen kon spreken, zonder in dat land fysiek aanwezig te zijn, dan kon Thomas Mayer ook makkelijk een boek van 600 bladzijden schrijven zonder ook maar contact te hebben met Oekraïense antroposofen en hen te vragen, hoe zij dit allemaal beleven. (3.)

Losgerukt van de doorleefde werkelijkheid?

Precies. Daarom vind ik het belangrijk om te zeggen, dat we zeer dankbaar zijn jegens de antroposofen en alle anderen op de hele wereld die ons zien, die mensen in nood zien en bereid zijn ons te helpen. Ook wanneer het niet direct aan het fysieke front van het leger is, dan gaat het toch om het front van de ideeën, doordat ze de dingen bij de naam noemen. Dat helpt zeer. Veel dank daarvoor vrienden!

(5.) Hier wijst Kopyl op de discussie over de vraag, of de USA en het westen in 1991 aan Gorbatsjov beloofd hebben om de NAVO niet verder naar Oost-Europa uit te breiden. Deze toezegging werd echter uit zijn verband gerukt, omdat die gesprekken gingen over de hereniging van Duitsland. De vraag over uitbreiding van de NAVO naar Oost-Europa speelde toen nog niet, het Warschau Pakt bestond immers nog. (CB)

(6) GA 45 duidt op het boek “Anthroposophie, ein Fragment” van Rudolf Steiner. (CB)

Ik heb laatst een artikel gelezen in het tijdschrift "Republik", waarin een niet-antroposofische onderzoeker (Jonas Frey) schrijft: "Rusland splijt de antroposofie".

Misschien is het een troost om te zeggen, dat deze splijting niet alleen de antroposofie betreft. Zover ik gehoord heb, beleven Oekraïense katholieken, orthodoxe christenen, Joden, ja zelfs feministen enzovoorts, iets dergelijks.

Veel van hun 'broeders' en 'zusters' uit andere landen tonen ineens sympathie en liefde voor de politiek van het Kremlin. Misschien is dat ook hetzelfde gebaar: óf men is naar de top van de berg gevluht en oordeelt van daaruit (voor een spirituele beweging is dat misschien het makkelijkste) en men ziet slechts heersers en geheime loges, - óf men heeft de moed om hier te zijn, heel dichtbij, en de zielen van de mensen te zien.

Afgezien van de oorlog, wat zijn de uitdagingen voor Oekraïne als samenleving?

Het is de splitsing, de scheiding tussen de mensen. Die splitsing toont zich op meerdere gebieden: tussen diegene die weggegaan zijn en degenen die gebleven zijn, - tussen degenen die aan het front strijden, en degenen die in de achterste rijen staan, enzovoorts. Veel gezinnen werden uit elkaar gerukt nadat vrouwen en kinderen naar het buitenland gingen, en dat duurt al zo lang. Omdat persoonlijke vrijheid en onafhankelijkheid zo diep in de Oekraïense mentaliteit geworteld zijn, probeerden de Russen altijd om deze eigenschappen te beïnvloeden, ze te versterken en op iedere mogelijke manier tweedracht in de samenleving te zaaien. Al eeuwen lang. Honderd jaar geleden leidde dit tot de ineenstorting van de nieuw opgerichte Oekraïense staat - en tot de gruweldaden van de Sovjet overheersing. Sinds 2014 proberen ze datzelfde met bijzondere heftigheid te doen. De verkiezingen in 2019 waren een deprimerende splitsing van de samenleving en voor velen van ons een tragedie.

Dat was, toen Zelensky president werd?

Noch ik, noch de meeste van mijn vrienden hebben voor hem gestemd, omdat we hem als een populist beschouwen, die met duidelijke leugens over zijn voorganger aan de macht kwam, zonder enige ervaring met de leiding van het land. Het was niet de eerste keer, dat Oekraïne zulke fluctuaties beleefde: Na de eerste Majdan in 2004, die door een minderheid van de burgersamenleving in gang gezet werd, deden de oligarchische media met hulp van Rusland alles, om zeker te zijn, dat Juschchenko als pro-oekraïense president aan populariteit verloor, en bij de daarop volgende verkiezingen koos de meerderheid weer een pro-russische president. Het ziet er uit als geboorte-weeën, wanneer het land zich met zulke crisis meer en meer richting Europa beweegt, wanneer steeds meer post-Sovjet mensen zich van de bolsjewistische boeien diep in hun geest bevrijden. En ook van de illusie van de 'broederlijkheid' met Rusland.

*Vlaggen voor de gesneuvelden
Foto privé*

Zover ik me kan herinneren, kwam Zelensky aan de macht met de belofte, om een snelle vredesovereenkomst met Rusland te sluiten.

Ja, : "praten en elkaar dan ergens in het midden ontmoeten". Overigens precies zo als met een andere populistische leider vandaag, aan de andere kant van de oceaan. Een duidelijke illusie, die de meerderheid van de kiezers geloofden. Ik herinner mij, dat ik zelfs tot 2014 een vergelijkbare illusie over de Russische vredesbereidheid had. De Majdan, de Krim en de Donbas waren genoeg voor mij, om mij van die illusie te bevrijden.

Het moet gezegd worden, dat het Kremlin de uitslag van de verkiezingen in 2019 op zijn eigen manier interpreteerde – als wens van de meerderheid van de Oekraïeners om zich weer met Rusland te verenigen. Toen Zelensky in december 2019 naar Parijs ging en in de daarop volgende jaren weigerde, aan de russische eisen te voldoen, waren de Russen ervan overtuigd, dat hij zijn eigen kiezers in de steek liet en zich bij de "Majdanieten" aangesloten had. -

In 2022 begon het Kremlin zijn agressie, en geloofde blijkbaar, dat er praktisch geen weerstand zou zijn, en dat het Oekraïense leger de wapens zou neerleggen en naar het 'broederland Rusland' zou overlopen. Net als het Afghaanse leger tegenover de Taliban had gedaan. Misschien weet u, dat in de buitgemaakte wapenrusting, die in het begin van 2022 op weg naar Kyiv was, ceremoniële uniformen gevonden werden. De Russen bereidden zich er werkelijk op voor, om als bevrijder Kyiv binnen te marcheren en in een parade door de Chreschtschatyk-sstraat te paraderen, terwijl de meerderheid van de Oekraïeners hen zou verwelkomen.

Het Kremlin had dus zijn eigen illusie?

Evenals de Europeanen en Amerikanen die er blijkbaar ook mee rekenden, dat Oekraïne zou vallen. Zo werd het jaar 2022 voor iedereen een jaar van ontwaken – voor de politici in de wereld, voor het Kremlin en de Russen, en ook voor Zelensky en zijn kiezers. Wat een fantastisch jaar! En tegelijk zo pijnlijk als het misschien bij ieder ontwaken gaat.

Dus je hebt Zelensky sindsdien ondersteund?

Als president van mijn land, die tegen een agressor strijd – ja. Hij is een goed beeld van het land. Het is ook goed dat wij tijdens de oorlog een relatief jonge, donkerogige, krachtige en cholische man als speerpunt hebben.

Binnen Oekraïne is er nog steeds een zeker taboe om hem tijdens de oorlog te kritiseren. Wat de interne Oekraïense vragen betreft, volgen wij de situatie echter heel nauwgezet. Deze soort van cholische 'Napoleons' neigt ertoe, zelf tot dictator te worden, en precies daartegen strijden wij in de voorste linies. Hij volgt de openbare mening. En alstublieft, leer van onze fouten! Wanneer het Kremlin zegt, dat hij de Sovjet Unie herstellen wil en Berlijn, ja zelfs het Kanaal bij Engeland bereiken wil, geloof hem dan. Probeer niet met hem "te praten om elkaar ergens in het midden te ontmoeten!"

Hoe is de toestand van de antroposofische beweging in Oekraïne nu?

Ik ben eens een tijdje met imkerij bezig geweest. Zo doet mij het beeld van Oekraïne in de eerste maanden en jaren van de oorlog aan een bijenkorf denken wanneer iemand probeert, de honing te stelen:

De bijengemeenschap is in chaos, maar ze probeert, snel weer orde te scheppen, en de beschadigde honingraten te repareren, de opgaven opnieuw te verdelen enzovoorts. Iets dergelijks gebeurde met antroposofische initiatieven – ondanks de sociale chaos bleven mensen met elkaar in contact en steunden elkaar in hun initiatieven. Verrassenderwijs fungeerde de corona-tijd als een soort voorbereiding. Daaruit leerden de mensen online te werken, wat tijdens de oorlog een grote hulp was. Enkele initiatieven gingen daarom geheel over op online werken, zoals bijvoorbeeld het Steiner-Pedagogie Seminar in Kyiv. Initiatieven in frontsteden zoals Kharkiv en Zaporizha werden ook gedwongen, om helemaal op online werken over te gaan, of elkaar in privé woningen te ontmoeten, zoals in de eerste jaren na hun oprichting in de jaren 90. De leraren van de grootste vrijeschool in Kyiv vertelden mij, dat ze bijna in hun pionierstijd teruggeworpen werden, omdat zij aan het begin van de oorlog de helft van de leraren en tweederde van de leerlingen met hun ouders verloren hadden. In de grootste vrije kleuterschool is ook de helft van de groepen leeg – geheel ingericht met vrijeschool speelgoed en materialen, maar zonder mensen. Het is zoals bij het snoeien van bomen of wijnranken: De plant is kleiner geworden, maar de wortels zijn sterk en bereid om weer uit te lopen, zodra de verhoudingen weer veranderen. Of een sterke spruit duikt op in de verte – zo heeft zich bijvoorbeeld in de Westoekraïense stad Horodenka een nieuw sterk centrum ontwikkeld, met school, kleuterschool en nieuwe sociale initiatieven: veel mensen uit andere regio's zijn daarheen getrokken.

Serhii Kopyl Foto privé

Waren er ook initiatieven gedwongen te sluiten?

Ja, helaas, inclusief de grote Yavir-school. Maar veel leerlingen stapten over naar andere vrijescholen, en veel leraren sloten zich aan bij andere initiatieven, zoals bijvoorbeeld de traumapedagogie die in deze tijd heel belangrijk is. In de loop van de jaren zijn veel mensen teruggekeerd naar Oekraïne, zodat praktisch alle antroposofische werkgebieden overleefd hebben en zich onder nieuwe omstandigheden verder ontwikkelen: Vrijescholen en kleuterscholen, heilpedagogische klassen, biodynamische boerderijen, een medisch centrum en praktiserende artsen, enzovoorts. De christengemeenschap in Kyiv en Odessa werd tot een nieuw toevluchtsoord voor mensen en initiatieven, zoals het bij kerken altijd het geval is in oorlogstijd. En ook de euritmisten kwamen als groep bij elkaar en bereidden een mooie uitvoering voor bij de oprichtings bijeenkomst van de nationale antroposofische vereniging.

Welke opgaven wachten er op de antroposofische vereniging in Oekraïne?

Sinds het begin van de Russische agressie hebben we landelijke ontmoetingen in verschillende steden gehad. Vandaag is de belangrijkste opgave van de antroposofische vereniging om het antroposofische werk in de verschillende steden bekend te maken, en uiteindelijk informatie over alle initiatieven en bijeenkomsten te verzamelen.

Een verdere opgave ligt in de vertaling van Steiners werk in het Oekraïens. Daarbij hoort ook het creëren van nieuwe begrippen en concepten enzovoorts. Antroposofie in Oekraïense gedaante wordt heel anders beleefd dan in het Russisch.

Welke antroposofische thema's vindt je het belangrijkste?

Na de uitbraak van de oorlog begonnen meerdere groepen zich in Steiners voordrachten cyclus "De volkszielen" (GA 121) te verdiepen. En er is een volgend thema, waarmee wij ons in toenemende mate bezighouden – de driegeleding van de samenleving. Dat is in een tijd van sociale veranderingen begrijpelijk.

Zie je jouw werk in een oostslavisch land verbonden met Rudolf Steiners beeld van een toekomstige "Russische- of Slavische cultuurperiode"?

Ik wil niet in die richting denken. De wereld is aan grote veranderingen onderhevig, laten we de voorspellingen als open vragen staan. Want het is een opgave van de hele antroposofie, onafhankelijk van een nationaliteit, om de volgende periode voor te bereiden. Wij willen vooral bescheiden overleven, een deel van de Europese familie worden en verder op ons grondgebied als een gelijkwaardig volk onder gelijkwaardigen aan geesteswetenschap werken. Met deze hoop kijken wij naar de toekomst, dan zullen we zien wat er gaat komen."

De interviewer **Frode Barkved** (geboren 1961) is troubadour, liedschrijver, auteur en euritmist. Hij was 20 jaar vrijeschool leraar in Stavanger en is sinds 2008 werkzaam aan het Rudolf Steiner Universiteits College in Oslo. Van 2004 tot 2014 was hij algemeen secretaris van de antroposofische vereniging in Noorwegen.

Over de Hulpkring Oekraïne

De Hulpkring Oekraïne is opgericht op 24-2-2022, de dag dat de oorlog begon. De Hulpkring biedt steun aan allerlei mensen en initiatieven in Oekraïne. De belangrijkste partners in Oekraïne zijn de Stichting Sophia en de Associatie van BioDynamische Landbouw.

De Hulpkring geeft een Nieuwsbrief uit die gratis opgevraagd kan worden op onderstaande mailadressen. De oude nummers kunnen gedownload worden op de website van de Hulpkring, waar ook nog allerlei achtergrond informatie te vinden is, zoals dit interview:

<https://www.antrovista.com/ukraine.html> - U kunt ons werk steunen op onderstaande rekening:

IBAN: NL23 TRIO 0212 1898 40 van de IONA Stichting, onder vermelding van NOODHULP Oekraïne, of fonds 2755.

Cornelis Boogerd – meel@soverin.net - Louise Kelder – louisekelder@casema.nl